

overeen komt met de externe wereld – maar tegelijkertijd weinig inzicht beiden in de eigen historische en sociale realiteiten. Integendeel, de illusie die aan hun basis ligt vormt hun artificialiteit, hun culturele vorming en hun ideologische import.³

Het perspectief dat ik voorstel schat de interactie tussen de verschillende spelers in de documentaire filmproductie in als gedetermineerd door de mediums specifieke eigenschappen. Ik beschouw de gemedieerde relatie tussen 'auteur', 'ander' en 'kijker' als complex en veranderlijk naargelang de verschillende rollen van de hoofdrolspelers in relatie tot de specifieke aspecten of fases en hun parameters in de 'kijktechnologie'. Deze mediërende context hangt samen met de aanwezigheid van een 'auteur', zijn ploeg en de mediërende instrumenten, maar ook met een toekomst, die wordt geassocieerd met een 'kijker' en een specifiek beoogde overdracht, en die niet kan worden opgeheven doorheen het interactieproces tussen 'auteur' en 'ander'. Het is precies de vermenging van technologie, sociale netwerken en ideologie zoals die speelt in de audiovisuele configuraties, die de interactie tussen de voornaamste spelers in het 'documentaire' filmmaken medieert. Deze configuratie is hierdoor niet enkel een natuurlijk werktuig maar een gesofisticeerd product: het resultaat van specifieke technologische, sociale en ideologische krachten.⁴

Met andere woorden...

In plaats van het gewoonlijke verband dat wordt gelegd tussen het discours over documentaire en concepten als Realiteit, Authenticiteit, Fictie en Waarheidsgetrouwe Representatie, pleit ik ervoor de gemedieerde interacties van het productieproces te analyseren om de 'stroom tussen feit en fictie' in de documentaire filmproductie te bevatten (Trinh 1990). Om de manier waarop narratieven de ervaring van de werkelijkheid voorbrengen in vraag te kunnen stellen, om de

manipulatie van de contexten te kunnen onderzoeken, om de selectie en de inmenging te kunnen opsporen en de sporen van het technologische, sociale en ideologische krachtveld te kunnen analyseren, is het van cruciaal belang om zich te concentreren op het productieproces als site voor kritiek. Mijn opzet is bijgevolg een etnografie van productie te ontwikkelen om te onderzoeken hoe deze processen zich tonen in het veld, aangezien we hierdoor een inzicht verwerven in de constructie van uitspraken, en het mogelijk wordt een kritische positie te verwerven ten aanzien van documentaire voorstellingen.

Dit onderzoek kan worden beschreven als een onderzoek naar 'betekenis in actie', zoals Marcus en Fischer voorstelden (Marcus and Fischer 1986: 85), of als een onderdompeling in 'situated practices' zoals Hobart het formuleert (Hobart 1995: 67), om 'de complexe relatie tussen kennisproductie, de verschillende contexten waarbinnen deze processen opduiken en de positie die de onderzoeker inneemt in deze processen' te verhelderen (Alvesson and Sköldbäck 2001), om op die manier om te gaan met de 'cultural mediations that occur through film and video works' (Ginsburg 1991: 94). Mijn aanpak verschuift de aandacht dus uitdrukkelijk van exclusief productgerichte analyses zoals dit gewoonlijk in culturele studies of filmstudies gebeurt, naar een kritisch onderzoek van de gemedieerde interacties en de context van interactie waaruit dit resultaat is ontstaan. Op die manier hoop ik een instrument te kunnen aanreiken in het onderzoek naar het rijke potentieel van het beeld in de constructie van het zelf, aan de ene kant, en de vorming van gemeenschappen doorheen de media aan de andere kant.

'The visual is like a "black hole" at the heart of verbal culture. It is a gravitational force that sucks in, but never exhausts, all that is irreducible to discourse.' David MacDougall (1995:543)

1 'The textual connection of the Being Here and Being There sides of anthropology, the imaginative construction of a common ground between the Written At and the Written About (who are nowadays, as mentioned, not infrequently the same people in a different frame of mind) is the fons et origo of whatever power anthropology has to convince anyone of anything – not theory, not method, not even the aura of the professional chair, consequential as these last may be... The moral asymmetries across which ethnography works and the discursive complexity within which it works make any attempt to portray it as anything more than the representation of one sort of life in the categories of another impossible to defend. That may be enough. I, myself, think that it is.' (Geertz 1988: 144)

2 'easy to teach, to learn, and to reproduce (in examination answers, assessment essays and dissertations)... This style promises visible results that can readily be graded. Such a style must surely be at a premium in an established university discipline that aspires to standards of scientific objectivity. Is the popularity of this style, then, not a reflection of the kind of pedagogic institution we inhabit?' (Asad 1986: 164)

3 'The technologies of seeing bring us ever closer to a sort of Borgesian map of reality – one that corresponds at all points with the external world – but as they do so, they do little to help understand their own historical and social realities. On the contrary, their basic illusionism disguises their artifice, their cultural formation and their ideological import.' (Winston 1996: 118)

4 'The challenge is to trace both how and why media messages go awry and yet also how they shape lives, treating audiences neither as resistant heroes to be celebrated nor as duped victims to be pitied.' (Ginsburg, Abu-Lughod and Larkin 2002: 13)

Bibliografie

- Alvesson Mats and Sköldbäck Kaj, 2001. *Reflexive Methodology: New Vistas for Qualitative Research*. London/Thousand Oaks/New Delhi: sage Publications Inc.
- Asad, Talal 1986. 'The Concept of Cultural Translation in British Social Anthropology'. *Writing Culture*, edited by J. Clifford and G.E. Marcus. Berkeley: University of California Press, pp. 141 - 165.
- Barthes, Roland 1973. *Mythologies*. London: Paladin.
- Fabian, Johannes 1990. *Power and Performance. Ethnographic Explorations through Proverbial Wisdom and Theater in Saba, Zaire*. Wisconsin - London: University of Wisconsin Press.
- Geertz, C. 1988. *Works and Lives. The Anthropologist as Author*. Stanford: Stanford University Press.
- Ginsburg, Faye 1991. 'Indigenous Media: Faustian Contract or Global Village?', *Cultural Anthropology* 6 (1): 92-112.
- Ginsburg Faye, Abu-Lughod Lila and Larkin Brian 2002. *Media Worlds. Anthropology on New Terrain*. Berkeley, Los Angeles and London: University of California Press.
- Hall, Stuart 1989. 'Cultural identity and Cinematic Representation', *Framework* nr 36, pp. 68-81.
- Hobart, Marc 1995. 'As I lay laughing. Encountering global knowledge in Bali'. *Counterworks. Managing the Diversity of Knowledge*. New York - Routledge.
- MacDougall, D. 1998. *Transcultural Cinema*. Edited and Foreword by Lucien Taylor. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Marcus, George and Michael M.J. Fischer, 1986. *Anthropology as Cultural Critique: An Experimental Moment in the Human Sciences*. Chicago - University of Chicago Press.
- Nichols, Bill 1994. *Blurred Boundaries. Questions in Meaning in Contemporary Culture*. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press.
- Ruiz, Raul 1995. *Poetics of Cinema*. New York: Distributed Art Publishers.
- Trinh Minh-ha 1990. 'Documentary Is/Not a Name', *October* 52, Spring: 76-100.
- van, Dienderen, A. 2004. *Production Processes as a Site of Critique. Ethnographic Research into the Mediated Interactions during Documentary (Film)Production*. Proefschrift doctoraat, UGent.
- Winston, Brian 1996. *Technologies of Seeing. Photography, Cinematography and Television*. London: British Film Institute.